

DOI: 10.24412/2707-6180-2022-64-220-224

УДК 614.253.52

МРНТИ 76.75.75

АҚТӨБЕ ҚАЛАСЫ КӨПСАЛАЛЫ ОБЛЫСТЫҚ АУРУХАНАСЫНЫҢ КІШІ МЕДИЦИНА ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРІНІҢ МЕДИЦИНАЛЫҚ АҚПАРАТТЫ АЛУ НЕГІЗГІ КӨЗДЕРІ

Ж.А. ДОСТАНОВА, Қ.Ж. СЕЙТКЕРЕЕВА, Л.С. ЕРМУХАНОВА, М.Б. КУРГАНБЕКОВА,
М.А. АРТЫҚБАЕВА, К.Б. ТУРДАЛИНА

Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті, Ақтөбе, Қазақстан

Ж.А. Достанова – <https://orcid.org/ORCID:0000-0002-2531-7106>

Қ.Ж. Сейткереева – <https://orcid.org/ORCID:0000-0003-2036-5464>

Л.С. Ермуханова – <https://orcid.org/ORCID:0000-0002-4073-0070>

М.Б. Курганбекова – <https://orcid.org/ORCID:0000-0002-8322-6595>

М.А. Артықбаева – <https://orcid.org/ORCID:0000-0002-3884-2743>

К.Б. Турдалина – <https://orcid.org/ORCID:0000-0002-1665-2578>

Citation/

библиографиялық сілтеме/
библиографическая ссылка:

Dostanova ZhA, Seitkeryeva KZh, Ermukhanova LS, Kurganbekova MB, Artykbaeva MA, Turdalina KB. Source of medical information for nursing staff Multifunctional Regional Hospital in Aktobe. West Kazakhstan Medical Journal. 2022;64(4):220-224. DOI: 10.24412/2707-6180-2022-64-220-224

Достанова ЖА, Сейткереева ҚЖ, Ермуханова ЛС, Курганбекова МБ, Артықбаева МА, Турдалина КБ. Ақтөбе қаласы көпсалалы облыстық ауруханасының кіші медицина қызметкерлерінің медициналық ақпаратты алу негізгі көздері. West Kazakhstan Medical Journal. 2022;64(4):220-224. DOI: 10.24412/2707-6180-2022-64-220-224

Источник получения медицинской информации сестринским персоналом МОБ г.Актобе. Достанова ЖА, Сейткереева ҚЖ, Ермуханова ЛС, Курганбекова МБ, Артықбаева МА, Турдалина КБ. West Kazakhstan Medical Journal. 2022;64(4):220-224. DOI: 10.24412/2707-6180-2022-64-220-224

Source of medical information for nursing staff Multifunctional Regional Hospital in Aktobe

Zh.A. Dostanova, K.Zh. Seitkeryeva, L.S. Ermukhanova, M.B. Kurganbekova, M.A. Artykbaeva, K.B. Turdalina

West Kazakhstan Marat Ospanov Medical University, Aktobe, Kazakhstan

Today, in our country, all levels of training of nurses are carried out - from a junior nurse for patient care to a manager with a higher nursing education. Constantly accelerating technical development in a short time makes the task of maintaining professional competence increasingly complex and relevant. The data of modern foreign studies show that a practicing physician should annually update up to 5% of theoretical knowledge and up to 20% of practical professional knowledge.

Aim: To determine which sources of information are most often used by nurses to obtain medical information, and to develop recommendations for improving the system of information support for nurses.

Materials and methods. Hospital nurses, informed consent and questionnaires. Quantitative research methods, STATISTICA 10.0 program.

Results and discussion. The study involved 130 nurses from 12 departments of the "Multiprofile Regional Hospital" in Aktobe. First of all, the purpose of the examination was explained to the nurses, and then informed consent was obtained. As a result of the survey, 82% of nurses need new information during their service, 86% believe that they are fully aware of their service. Nurses reported that they get information from 27% of magazines and books, 43% from the Internet, 61% from seminars and conferences, 53% from continuing education courses, 11% from the library, 15% from colleagues and 9% from foreign experience. 49% answered that lack of time, 18% language barrier, 11% lack of motivation, 16% financial difficulties and 13% not knowing where to get information prevent them from getting medical information. 47% of nurses organize nursing, 21% aseptic and antiseptic, 24% prevention, 24% treatment, 31% patient care, 34% regulatory legal acts, 21% scientific articles, 19% labor protection, 21% international experience, 35 % practical experience, 10% are interested in communication topics.

Conclusion. According to the results of the study, the majority of nurses (86%) are aware of their field of activity. Nurses use magazines (27%) and seminars (61%) to obtain medical information.

Keywords: nurse, continuing education, information sources, survey

Ақтөбе қаласы көпсалалы облыстық ауруханасының кіші медицина қызметкерлерінің медициналық ақпаратты алу негізгі көздері

Ж.А. Достанова, Қ.Ж. Сейткереева, Л.С. Ермуханова, М.Б. Курганбекова,
М.А. Артықбаева, К.Б. Турдалина

Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті, Ақтөбе,

Достанова Ж.А.
e-mail: zhanar.dostanova@mail.ru

Received/
Келін түсті/
Поступила:
12.10.2022

Accepted/
Басылымға қабылданды/
Принята к публикации:
15.12.2022

ISSN 2707-6180 (Print)
© 2021 The Authors
Published by West Kazakhstan Marat Ospanov
Medical University

Қазақстан

Бүгінгі күні біздің елімізде мейірбикелерді даярлаудың барлық деңгейлері – пациенттерді күту жөніндегі кіші медбикеден бастап жоғары мейірбикелік білімі бар менеджерге дейін жүзеге асырылуда. Қысқа уақыт кезеңіндегі үнемі жеделдетілген техникалық даму кәсіби құзыреттілікті сақтау міндетін барған сайын күрделі және өзекті етеді. Қазіргі заманғы халықаралық зерттеулердің деректері практик маман жыл сайын теориялық білімнің 5%-ға дейін және практикалық кәсіптік білімін 20%-ға дейін жаңартуы керек екенін көрсетеді.

Мақсаты. Медбикелер медициналық ақпаратты алу үшін қандай ақпараттық көздерді жиі қолданатынын анықтау және медбикелерді ақпараттық қамтамасыз ету жүйесін жетілдіру бойынша ұсыныстар әзірлеу.

Материалдары мен әдістері. Ақтөбе қаласының көпсалалы ауруханасының 150 медбикесімен сауалнама жүргізілді. Сауалнама нәтижелері Microsoft Excel-ге енгізілді және STATISTICA 10.0 программасы бойынша пайыздар есептелді.

Нәтижелері мен талқылаулары. Зерттеуге Ақтөбе қаласының «Көп салалы облыстық ауруханасының» 12 бөлімшесінің 130 медбикесі қатысты. Ең бірінші медбикелерден сауалнама жүргізудің мақсатын түсіндіріп, кейін ақпараттық келісім алынды. Сауалнама нәтижесінде медбикелер қызмет барысында жаңа ақпаратты 82% қажет етеді, 86% қызметінен толық хабардармын деп санайды. Медбикелер ақпаратты 27% журнал мен кітаптардан, 43% интернет желісінен, 61% семинар мен конференциялардан, 53% біліктілікті арттыру курстарынан, 11% кітапханадан, 15% әріптестерінен, 9% шетелдік тәжірибелерден алатыны туралы хабарлады. Медициналық ақпараттарды алуға 49% уақыт тапшылығы, 18% тіл кедергісі, 11% ынтасының болмауы, 16% қаржылық қиыншылықтар, 13% мәліметті қайдан алуға болатынын білмеуі кедергі келтіреді деп жауап берді. Медбикелердің 47% мейірбикелік қызметті ұйымдастыру, 21% асептика-антисептика, 24% профилактика, 24% емдеу, 31% науқастарды күту, 34% нормативтік құқықтық актілер, 21% ғылыми мақалалар, 19% еңбекті қорғау, 21% халықаралық тәжірибелер, 35% практикалық тәжірибе, 10% коммуникациялық дағдылар тақырыптары қызықтырады.

Қорытынды. Зерттеу нәтижесінде мейіргерлердің көп бөлігі (86%) қызметтік саласынан хабардар. Мейіргерлер медициналық ақпаратты алу үшін журналдарды (27%), семинарларды (61%) көп қолданады.

Негізгі сөздер: медбике, үздіксіз білім беру, ақпарат көздері, сауалнама

Источник получения медицинской информации сестринским персоналом МОБ г.Актобе

Ж.А. Достанова, К.Ж. Сейткереева, Л.С. Ермуханова, М.Б. Курганбекова, М.А. Артыкбаева, К.Б. Турдалина

Западно-Казахстанский медицинский университет имени Марата Оспанова, Актобе, Казахстан

На сегодняшний день в нашей стране осуществляются все уровни подготовки медицинских сестер – от младшей медицинской сестры по уходу за больными до менеджера с высшим сестринским образованием. Постоянно ускоряющееся техническое развитие в короткие сроки делает задачу поддержания профессиональной компетентности все более сложной и актуальной. Данные современных зарубежных исследований показывают, что практикующие медсестры должны ежегодно обновлять до 5% теоретических знаний и до 20% практических профессиональных знаний.

Цель: Определить, какие источники информации чаще всего используют медицинские сестры для получения медицинской информации и разработать рекомендации по совершенствованию системы информационного обеспечения медицинских сестер.

Материалы и методы. Медицинские сестры больницы, информированное согласие и анкеты. Количественные методы исследования, программа STATISTICA 10.0.

Результаты и обсуждение. В исследовании приняли участие 130 медицинских сестер из 12-ти отделений «Многопрофильной областной больницы» г.Актобе. В первую очередь медсестрам разъяснялась цель исследования, а затем было получено информированное согласие. В результате опроса 82% медицинских сестер нуждаются в новой информации во время службы, 86% считают, что полностью осведомлены о своей службе. Медсестры сообщили, что они получают информацию: 27% - из журналов и книг, 43% - из интернета, 61% - из семинаров и конференций, 53% - из курсов повышения квалификации, 11% - из

библиотеки, 15%- от коллег и 9% - из зарубежного опыта. Мешают им получить медицинскую информацию: 49 % ответили - нехватка времени, 18 % - языковой барьер, 11 % - отсутствие мотивации, 16 % - финансовые трудности и 13% - незнание того, где получить информацию. Медицинских сестер интересуют следующие темы: 47 % - организация сестринского дела, 21 % - знание в области асептики и антисептики, 24 % - профилактика, 25 % - лечение, 31 % - уход за больными, 34 % - нормативные правовые акты, 21 % - научные статьи, 19 % - охрана труда, 21 % - международный опыт, 35 % - практический опыт, 10% - коммуникативные темы.

Выводы: По результатам исследования, большинство медицинских сестер (86 %) осведомлены о своей сфере деятельности. Медсестры используют журналы (27%) и семинары (61%) для получения медицинской информации.

Ключевые слова: медицинская сестра, непрерывное образование, информационные источники, анкетирование

Өзектілігі

Медициналық білім беру жүйесін және кадрлармен қамтамасыз етуді жетілдіру денсаулық сақтау саласын дамытудың басым бағыттарының бірі болып табылады т.б. [1].

Мейірбике мамандығы – еуропалық деңгейде реттелетін мамандық, ол оқыту және кәсіби құзыреттіліктерді меңгеру тұрғысынан күрделірек қиындықтарды тудырады. Заманауи денсаулық сақтаудың маңызды сәтті адамдардың еркін қозғалысына және медбикелердің өзін-өзі жүзеге асыру қабілетіне байланысты әртүрлі деңгейдегі дағдылар мен дағдыларды меңгеру болып табылады [2].

Халықаралық зерттеулердің нәтижелері тәжірибелі маман жыл сайын 5%-ға дейін теориялық және 20%-ға дейін практикалық кәсіптік білімдерін жаңартуға тиіс екенін көрсетеді, бұл қазіргі персоналды дамыту жүйесін енгізуге мүмкіндік бермейді [3]. Бұл мәселені үздіксіз білім берудің тиімді жүйесі ғана шеше алады. Үздіксіз білім беру негізгі дайындықты аяқтағаннан кейін басталады және әрбір медицина қызметкерінің кәсіби өмір бойы жалғасады, сонымен қатар мансаптық өсудің күшті мотивациялық факторы болып табылады [4-6]. Бүгінгі күні біздің елімізде мейірбикелерді даярлаудың барлық деңгейлері – пациенттерді күту жөніндегі кіші медбикеден бастап жоғары медициналық (мейірбикелік) білімі бар маманға дейін жүзеге асырылуда. Кейінгі біліктілікті арттыру кемінде 5 жылда бір рет біліктілікті арттыру жүйесін қамтиды. Технологиялық дамуды жеделдету кәсіби құзыреттілікті сақтау міндетін қиындатады [7-11]. Мейірбикенің кәсіби құзыреттілігі бірқатар факторлармен анықталады: жалпы негізгі білім, арнайы кәсіптік білім, алынған дағдылар, еңбек өтілі және жұмыс тәжірибесі, сондай-ақ жеке және әлеуметтік қасиеттер. Персоналдың кәсіби дайындығы жоғары медициналық мекемелердің жоғары тиімділік көрсеткіштеріне қол жеткізуге, емдеу-диагностикалық процесті жүргізудің жаңа заманауи технологиялары мен әдістерін енгізуге мүмкіндік беретін артықшылықтары бар [12]. Кәсіби білім мен дағдыларды дамытудың екі түрі бар – жұмыс орнында кадрларды оқыту және жұмыс орнынан тыс кадрларды оқыту. Өндірістік оқыту – бұл белгілі бір жұмыс орнында орташа еңбек жағдайында қалыпты жұмысты

орындау барысында оқыту [13]. Кадрларды жұмыс орнынан тыс оқыту – бұл медициналық мекеменің өзінен тыс (нақты жұмыс орнына) жүзеге асырылатын және сыртқы құрылымдар ұйымдастыратын оқыту. Жұмыс орнынан тыс оқытудың негізгі әдістеріне мыналар жатады: қосымша білім беру (кәсіби қайта даярлау және біліктілігін арттыру), семинарлар, конференциялар, тренингтер, модельдеу әдісі, лекциялар, оқыту жағдайлары, іскерлік ойындар, фильмдер көру, бағдарламалық қамтамасыз етуді оқыту [14, 15].

Ақпарат ағынының жылдам өсуі мамандардың, атап айтқанда медбикелердің өздеріне қажетті ақпаратты қалай табуға, таңдауға және алуға және оны тәжірибеде қолданылатын жаңа білімге айналдыруға болатын ғылыми мәселені анықтайды. Сондықтан мейірбике ісі саласындағы бар ақпараттық ресурстарды және мамандардың қажеттіліктерін зерттеу өзекті болып табылады.

Мақсаты

Медбикелер медициналық ақпаратты алу үшін қандай ақпараттық көздерді жиі қолданатынын анықтау және медбикелерді ақпараттық қамтамасыз ету жүйесін жетілдіру бойынша ұсыныстар әзірлеу.

Тапсырма:

Медбикелерге сауалнама жүргізу;

Сауалнаманы талдау;

Медбике қандай ақпарат көздерін жиі қолданатынын білу;

Мейірбике ісі саласында ақпараттық қамтамасыз етуді ұйымдастыруды жетілдіру бойынша ұсыныстар әзірлеу

Материалдары мен әдістері

Ақтөбе қаласының көпсалалы ауруханасының 150 медбикесімен сауалнама жүргізілді. Сауалнама нәтижелері Microsoft Excel-ге енгізілді және STATISTICA 10.0 программасы бойынша пайыздар есептелді.

Нәтижені талдау

Құжаттық ақпарат ағынын зерттеу мақсатында қағаздағы медбикелер үшін ақпарат көздері ақпарат құралдары, библиометриялық әдіс қолданылды, оның мәні ғылыми жарияланымдарды сандық талдаудан тұрады. Құжаттық ақпарат ағынын, таңдауды сипаттау

үшін дереккөздер хронологиялық және тақырыптық бойынша анықталды параметрлері (яғни белгілі бір тақырып бойынша жарияланымдар кезең). Осылайша, көздер арналған медбикелерге 5 жыл мерзімге пайдалануға арналған [2].

Зерттеуге Ақтөбе қаласының «Көп салалы облыстық ауруханасының» 12 бөлімшесінің, 130 медбикесі қатысты. Ең бірінші медбикелерден сауалнама жүргізудің мақсатын түсіндіріп, кейін ақпараттық келісім алынды.

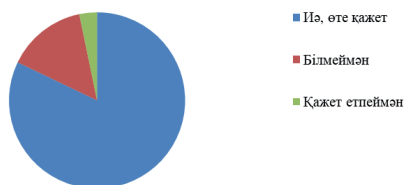
Алғашқы төрт сұрақ медбикенің паспорттық деректері, яғни жасы, лауазымы, санаты және бөлімшесі сұралған.

Сауалнама сұрақтары жетіні қамтитын негізгі бөлімнен тұрады әртүрлі аспектілерді зерттеуге бағытталған сұрақтар блоктары ақпараттық қамтамасыз ету құралдарын және паспорттық бөліктері.

Зерттеу нәтижелерін өңдеуді автоматтандыру мәліметтер базасы Microsoft Office Excel қолданбасы негізінде әзірленді.

Бесінші сұрақта негізгі дереккөздер талданды, медбикелерге «жаңа ақпаратты қажет етесіз бе?» деген сұрақ қойылды. Медбикелер білемін (82,1%), білмеймін (14,6%) және қажет етпеймін (3,2%) деген үшке бөлінді (сурет 1).

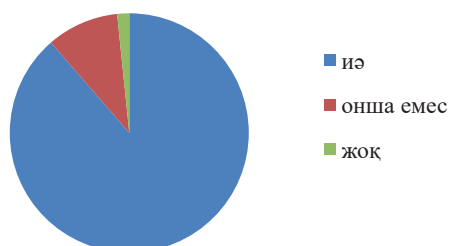
5. Күнделікті жұмысыңызда жаңа ақпаратты қажет етесіз бе?

Сурет 1. Күнделікті жұмысыңызға жаңа ақпаратты қажет етесіз бе?

Алтыншы сұрақта «Сіз өз мамандығыңызда жеткілікті хабардармын деп санайсыз ба?» деген сұрақ қойылды. Медбикелердің жауабы иә (86,1%), толық емес (9,7%), жоқ (1,6%) (сурет 2).

6. Сіз өз мамандығыңызда жеткілікті хабардармын деп санайсыз ба?

Сурет 2. Сіз өз мамандығыңызда жеткілікті хабардармын деп санайсыз ба?

Жетінші сұрақ 8 бөлімнен тұрады. «Мейірбикелер ақпарат алатын негізгі дереккөздер?» деген сұраққа бірнеше жауап берілді. Журналдар мен кітаптар

(27,6%), интернет (43,9%), семинарлар мен мастер кластар және конференциялар (61,7%), біліктілікті арттыру курстары (53,6%), кітапхана (11,3%), әріптестер (15,4%), шетелдік тәжірибе алмасу (9,7%), өз жауабы (2,4%).

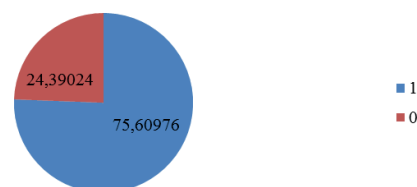
Медбикелердің пікірінше журнал, кітаптардан алатын ақпараттар уақыт өте өзгеріп немесе көнеруі, интернеттен ақпарат алу қол жетімді, ал кітапханаларға барып кітаптарды іздеп және одан қажетті ақпараттарды алуда уақыттың тапшылығын алға тартады.

Сегізінші сұрақ 8 бөлімді жауаптан тұрады. «Мейірбикелерге медициналық ақпараттарды алуға қандай қиыншылықтар кедергі етеді?» сұралды. Әрбір медбике өз жауаптарын берген болатын, ақпаратты іздеуге уақыттың тапшылығы (49,5%), қаржылық қиыншылықтар (16,2%), қызықтыратын мәселе туралы ақпараттың болмауы (14,6%), компьютер мен интернетті пайдалана білмеу (13,8%), тіл кедергісі (18,6%), қызықты мәліметті қайдан алуға болатынын білмеймін (11,3%), мейірбикелердің қызығушылығы мен ынтасының болмауы (11,3%), басқа жауап (8,9%) [3].

Тоғызыншы сұрақта 16 бөлім көрсетілген. Сауалнама нәтижесінде «Мейірбикелерді қандай тақырып қызықтырады?» сұрағына, мейірбикелік қызметті ұйымдастыру (47,1%), асептика, антисептика (21,1%), алдын алу (профилактика) (24,3%), емдеу (24,3%), науқастарға күтім (31,7%), нормативтік құқықтық актілер (34,1%), танымал ғылыми ақпараттар (21,9%), еңбекті қорғау (19,5%), еңбек жалақысы (26,8%), кадр жұмысы (5,6%), қызметкерлерді оқыту (26,8%), мейірбике жұмысының экономикалық аспектілері (14,6%), халықаралық тәжірибе (21,1%), практикалық тәжірибе (35,7%), мейірбике ісіндегі ғылыми зерттеулер (34,9%), ұйымдастырушылық және коммуникациялық дағдылар (10,5%) жауап берді [1].

Онныншы сұраққа «Сіз бас, аға мейірбике болғыңыз келе ме?» иә (24,3%) және жоқ (75,6%) деген жауап берілді (сурет 3).

10. Сіз бас, аға мейірбике болғыңыз келе ме? (иә-1, жоқ-0)

Сурет 3. Сіз бас, аға мейірбике болғыңыз келе ме?

Қорытынды

Зерттеудің нәтижесінде, сауалнамадан байқағанымыз мейіргерлердің көп бөлігі (86%) қызметтік саласынан хабардар. Мейіргерлер медициналық ақпаратты алу үшін журналдары (27%), біліктілікті арттыру курстарын (53%) көп қолданады.

Ұсыныс: Мейірбике ісінде ғылыми зерттеулерді қолдау және дамыту, себебі олар мамандарға білімдерін кеңейтуге мүмкіндік береді, тәжірибелерді талдау және сыни тұрғыдан бағалау, сондай-ақ жаңа немесе ұсынылған нұсқалардың тиімділігі мен пайдалылығын нақтылау үшін мейірбикелік іс-әрекетті ұйымдастыру. Зерттеу нәтижелері мамандарға ғана емес, оларды кәсіби даярлау жүйесіне әсерін тигізуі мүмкін. Медбикелер үшін интернетте қолжетімділікті арттыру, жұмыс орындарында (кітапханалар мекемелер) көп деңгейлі ақпараттық-коммуникациялық инфрақұрылымды құру керек. Медициналық мекемелердің басшылары қызметкерлерінің шет тілдерін жетік меңгеруін қадағалау керек.

Жергілікті мамандарды заманауи және сенімді ғылыми, медициналық ақпарат қажет мамандандырылған ақпараттық базасын қамтамасыз ету. Бұл мәліметтер базасы Интернет-технологияларды қолдану арқылы жасалынған материалдарға қолдау көрсету қажет мәселелермен айналысатын ақпараттық талдау орталығының мамандары мейірбике ісін ұйымдастыру және дамыту.

Біздің Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан Медицина университетінде орналасқан «Мейірбике ісі бойынша шеберлік орталығымен» байланысып, жұмыс жасауға болады.

Әдебиеттер тізімі:

1. Калинина ИГ. Профессиональное развитие медицинских сестер. Новые реалии. Медицинская сестра, 2021; (3): 6-8 <https://doi.org/10.29296/25879979-2021-03-03>
Kalinina IG. Profesiionalnoe razvitie medisinskih sester. Novye realii. Medisinskaia sestra, 2021; (3): 6-8 https://doi.org/10.29296/25879979-2021-03-03 (In Russian)
2. Попов Т, Трендафилова А, Йосифова Е, Борисова Д, Петрова Л. Желания и возможности для профессионального роста и развития медсестер. Состояние здоровья: медицинские, социальные и психолого-педагогические аспекты, 2016;823–831.
Popov T, Trendafilova A, Iosifova E, Borisova D, Petrova L. Jelania i vozmojnosti dlä profesiionalnogo rosta i razvitiia medsester. Sostoianie zdorov'ä: medisinskie, sostiälnye i psihologo-pedagogicheskie aspekty, 2016;823–831. (In Russian)
3. Иванов АВ. Информационные потребности среднего медицинского работника. Медицинская сестра. 2009;(3):26–29.
İvanov AV. Informasionnye potrebnosti srednego medisinskogo rabotnika. Medisinskaia sestra. 2009;(3):26–29. (In Russian)
4. Турдалиева БС, Аимбетова ГЕ, Кашафутдинова ГТ, Павлова АП, Мартыкенова ДС, Аденова АД, Касиева БС, Уразаева УА, Ауелбекова ЖБ. Удовлетворенность руководителей сестринских служб г. Алматы системой повышения квалификации. Вестник КазНМУ, 2014;2(2):461–464.
Turdalievaa BS, Aimbetovaa GE, Kaşafutdinovaa GT, Pavlovaa AP, Martykenovaa DS, Adenovaa AD, Kasievaa BS, Urazaevaa UA, Auelbekovaa JB. Udovletvorennoşt rukovoditelei sestriuskih slujb g. Almaty sistemoi povyšenia kvalifikasii. Vestnik KazNMU, 2014;2(2):461–464. (In Russian)
5. Mbidi TSN, Damons A. Effort and reward imbalance factors motivating Namibian professional nurses to participate in continuous professional development: A confirmatory factor analysis. Health sa gesondheid. 2020;(25):1–9. <https://doi.org/10.4102/hsag.v26i0.1762>.
6. Pool IA, Poell RF, Berings MGMC, ten Cate O. Motives and activities for continuing professional development: An exploration of their relationships by integrating literature and interview data, Nurse Education Today. 2016;(38):22–28. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2016.01.004>.
7. Mlambo M, Silen C, McGrath C. Lifelong learning and nurses' continuing professional development, a metasynthesis of the literature, BMC Nursing. 2021;20(1):62. <https://doi.org/10.1186/s12912-021-00579-2>.
8. Maloney P, Harper MG. Informing the Nursing Professional Development Scope and Standards Exploring Current and Future Nursing Professional Development Practice Through a World Cafe Methodology. Journal for nurses in professional development. 2021;37(3):176–182. <https://doi.org/10.1097/NND.0000000000000735>.
9. Pool IA, Poell RF, Berings MGMC, ten Cate O. Strategies for continuing professional development among younger, middle-aged, and older nurses: A biographical approach. International journal of nursing studies. 2015;52(5):939–950. <https://doi.org/10.1016/j.ijnurstu.2015.02.004>.
10. Jantzen D. Refining nursing practice through workplace learning: A grounded theory. Journal of clinical nursing. 2019;28(13-14):2565–2576. <https://doi.org/10.1111/jocn.14841>.
11. Галаяудинова ИР. Совершенствование методов организации и управления повышения качества профессионального образования медсестер в первичном звене здравоохранения. Молодой ученый. 2014;5:138–140.
Galäutdinovaa İR. Soverşenstvovanie metodov organizasii i upravleniia povyšenia kachestva profesiionalnogo obrazovaniia medsester v pervichnom zvene zdavoohraneniia. Molodoi uchenyi. 2014;5:138–140. (In Russian)
12. Абрамова ВИ. Значение информационно-компьютерных технологий в подготовке специалистов сестринского дела. Главная медицинская сестра. 2010;7:137–139.
Abramovaa VI. Znachenie informasionno-kömpüternyh tehnologi v podgotovke spesialistov sestriuskiego dela. Glavnaiia medisinskaia sestra. 2010;7:137–139. (In Russian)
13. Карасаева ЛА, Екимова НА. Развитие сестринского персонала на рабочем месте в процессе внедрения инновационных видов деятельности. Современные проблемы здравоохранения и медицинской статистики. 2020;152–160.
Karasaevaa LA, Ekimovaa NA. Razvitie sestriuskiego personala na rabochem meste v prosese vnedreniia innovasionnyh vidov deiatelnosti. Sovremennye problemy zdavoohraneniia i medisinskoj statistiki. 2020;152–160. (In Russian)
14. Демина ЭА. Профессиональное развитие старших медицинских сестер. Известия Самарского научного центра Российской академии наук. 2014;16,5(4):1496–1499.
Demina EA. Profesiionalnoe razvitie starşih medisinskih sester. İzvestia Samarskogo nauchnogo sentra Rosiskoi akademii nauk. 2014;16,5(4):1496–1499. (In Russian)
15. Шеметова ГН, Рябошапка АИ, Беляева ЮН, Губанова ГВ, Шебалова ЕМ, Молодцова ЕВ, Купчикова СС. Современные векторы и технологии профессиональной подготовки медицинских сестер с высшим образованием. Современные проблемы науки и образования. 2020;4:7.
Şemetovaa GN, Răboşapkaa AI, Beläevaa İUN, Gubanovaa GV, Şebalovaa EM, Molodsovaa EV, Kupchikovaa SS. Sovremennye vektory i tehnologii profesiionalnoi podgotovki medisinskih sester s vyşşim obrazovaniem. Sovremennye problemy nauki i obrazovaniia. 2020;4:7. (In Russian)